

*Tlačová správa***Výstava****100 ROKOV LODIARSTVA V ČESKOSLOVENSKU*****Storočnica stavby lodí na Slovensku****Termín sprístupnenia: od 2. júna 2020**Usporiadateľ: STM Múzeum dopravy v Bratislave a STM Košice**Miesto konania: Slovenské technické múzeum, Hlavná 88, Košice*

Štatutárna výstava bola pripravená pri príležitosti osláv okrúhleho výročia vzniku Československa. Približuje históriu sto rokov stavby lodí na území Slovenska od obdobia vzniku prvej československej republiky v roku 1918 až po rok 2018. Stavba lodí patrí medzi najstaršie konštrukčné činnosti ako vo svetových dejinách tak i v dejinách Slovenska. A práve týmto fenoménom sa zaoberá výstava v priestoroch STM- Múzea dopravy Bratislava. Storočnica vzniku Česko-Slovenska – času, keď sa Slovensko objavuje v moderných dejinách na mape Európy.

V období vzniku republiky začína vznikať aj jej lodiárstvo – plavba a stavba lodí. Na základe článku 339 Versaillskej mierovej zmluvy mala prejsť časť dunajského lodného parku Rakúsko-Uhorska do vlastníctva republiky. Nakoniec došlo k prenájatiu ČSDÚ za úhradu od DDSG 5 parných bočnokolesových remorkérov a 44 nákladných člnov, väčšinou aj s posádkami. Moderná priemyselná stavba lodí má na Slovensku korene v Komárne, kde vznikla už r. 1898 ešte v rámci Uhorska lodenica na stavbu lodí. Tak ako plavba aj lodenica v roku 1919 sa stala súčasťou priemyselného potenciálu Slovenska. Lodnica fungovala v rámci Škodových závodov počas prvej Česko-slovenskej republiky. Postavila rad lodí pre domáci a aj zahraničný trh, z ktorých máme aj jednu dodnes zachovanú ako múzejný exponát NKP Remorkér ŠTUREC. Lode sa dodávali pre Čínu, Anglicko či Južnú Afriku. Najväčší rozmach stavby plavidiel nastal v lodnici po druhej svetovej vojne, kedy sa postavil aj nový závod a lodenica sa premenovala na Slovenské lodenice. V tomto období sa postavilo najväčšie množstvo plavidiel v našich moderných dejinách. Najviac plavidiel sa dodalo pre vtedajšieho spojenca ZSSR, či už osobných alebo nákladných, pričom v 70. rokoch sa postavila séria najväčších osobných kabínových riečno-jazerných lodí na svete OL 400. Ku koncu 20. storočia sa v Komárne stavali aj námorné lode.

Oprava a stavba lodí bola aj v Bratislave, kde na to slúžila opravárenská lodenica v Zimnom prístave. Fungovala v Južnom bazéne spolu s lodným výťahom vybudovanom v 40-tych rokoch min. stor. Po druhej svetovej vojne sa jej činnosť rozvinula až po prestavby nákladných člnov na motorové nákladné lode. Od konca 70-tych rokov vo Vlčom hrdle vznikla nová opravárenská lodenica ČSPD (dnes SPaP), ktorá funguje dodnes ako opravárenská tak i so stavbou novostavieb lodí. Pre Bratislavčanov v úzkej spolupráci sa podieľali obe lodenice na stavbe posledného bratislavského propeleru Kamzík na prelome 70. a 80-tych rokov.

„Snahou výstavy je oboznámiť slovenského i zahraničného návštevníka s históriou a výsledkami viac ako storočnej stavby lodí na Slovensku a širšom historickom kontexte i bývalom Česko-Slovensku, o vzájomnej spolupráci obidvoch súčastí spoločného štátu a zámerom je ukázať dobové technické úspechy i možno svojské lodiarske rekordy,“ opisuje autor výstavy a kurátor lodnej dopravy STM Múzea dopravy v Bratislave, Martin Goduš. Návštevník uvidí množstvo originálnej technickej dokumentácie z priebehu celej storočnice, pretože pri lodiach ide o niekoľko desiatok metrov až vyše 100 m dlhé objekty, obraz o postavených plavidlách u nás mu urobí viac ako 20 vystavených modelov. ***„Návštevník nahliadne do zákulisia technológie a postupov projektovania a stavby lodí s množstvom obrazovej i fotografickej dokumentácie. Nie bezvýznamnou časťou výstavy bude aj zdokumentovanie výučby špecialistov pre stavbu lodí, plavbu na stredoškolskej aj vysokoškolskej úrovni. Dúfame, že výstava zaujme širšie spektrum návštevníkov všetkých vekových kategórií. Srdečne vás pozývame,“*** dodáva Martin Goduš.